

Steeds meer mensen willen liever een graf in de natuur dan op een conventionele begraafplaats.

Eeuwige rust onder oude bomen in ongerepte natuur

Een rustplaats onder een prachtige eik in een schitterend natuurgebied waar vogeltjes fluiten en de zon door de bomen schijnt. Dat klinkt als een idyllisch plaatje. Natuurbegraafplaatsen zijn er in Nederland al zeker tien jaar en de populariteit blijft hoog. Steeds meer mensen kiezen een graf in de natuur boven één op een conventionele begraafplaats en liggen liever niet tussen strakke rijen met identieke grafstenen en aangeharkte grindpaden. Er is behoefte aan minimalistisch materiaalgebruik, meer vrijheid en aandacht voor biodiversiteit. Gemeenten laten daarom steeds vaker onderzoek doen naar de mogelijkheden van een natuurbegraafplaats.

Auteur: Mariëlle van Gelder | KYBYS

Gemeenten zijn zich bewust van deze maatschappelijke trend en willen inzicht in de mogelijkheden van natuurbegraven voor hun inwoners. Het realiseren van een natuurbegraafplaats in een bestaand natuurgebied kan een manier zijn om dat voor elkaar te krijgen. Maar dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan. Niet elk natuurgebied is hiervoor geschikt. Een eerste struikelblok is vaak de bodem; deze mag niet (te) nat zijn. In veen- of kleigrond kan daarom beter niet worden begraven. Natuurgebieden kenmerken zich vaak door prachtige bomen. Dat ziet er schitterend uit, maar voor begraven is het niet handig. De wortels van bomen kunnen bij het graven behoorlijk in de weg zitten.

Op steeds meer gemeentelijke begraafplaatsen worden de ruimtelijke gevolgen zichtbaar van de sterk toegenomen behoefte om te cremen. Als gevolg van het structureel afgenomen aantal kistbegravingen ontstaat er permanente leegstand. 'We zien steeds meer lege grafvelden. Dat biedt kansen om deze lege delen van de gemeentelijke begraafplaats in te richten

en in gebruik te nemen als natuurveld', zegt projectleider Merel van den Bosch van KYBYS. 'Dit sluit aan bij het principe van duurzaam grondgebruik. Grond is nu eenmaal schaars en de druk op het grondgebruik neemt toe in Nederland.' Steeds meer overledenen worden gecremeerd, grafrechten worden niet verlengd en nabestaanden willen niet meer voor een graf zorgen. Hierdoor ontstaat er meer ruimte op de begraafplaatsen. Deze overcapaciteit moet netjes worden onderhouden. Door natuurbegraven aan te bieden op de delen die leeg zijn, kan de gemeente de verbinding met de begraafplaats herstellen.

Wensen en eisen

Ook als een gemeente natuurbegraven op bestaande begraafplaatsen wil onderzoeken, kan KYBYS daarbij helpen. 'We kijken naar de verschillende locaties en beschrijven de voor- en nadelen', legt Van den Bosch uit. 'Ook de juridische aspecten nemen we hierin mee, zoals de looptijd van graftermijnen en de wensen, eisen en risico's betreffende de inrichting en financiën. Zo krijgt de gemeente

inzicht in de mogelijkheden.' Het levert nog weleens uitdagingen op, omdat op een bestaande begraafplaats graven aanwezig zijn met een graftermijn. Deze graven kan en mag een gemeente niet zomaar verwijderen. Van den Bosch: 'We adviseren gemeenten daarom altijd om graven met een einddatum uit te geven. Voorheen gebeurde het nogal eens dat een gemeente een graf uitgaf zonder eindtermijn. Dan zit je daar echt aan vast. Als er een einddatum is, kun je in de toekomst met nabestaanden overleggen of een graf verplaatst mag worden.'

Voordelen van natuurbegraven

Natuurbegraven kent een groot aantal voordelen. Op een natuurbegraafplaats is bijvoorbeeld minder onderhoud nodig. 'De natuur mag haar gang gaan', zegt Van den Bosch. 'De natuurlijke aanblik is namelijk één van de karakteristieke kenmerken van een natuurbegraafplaats. Minimale kosten dus voor maai- of snoeiwerkzaamheden en meer kansen voor biodiversiteit. Ook staan op een natuurbegraafplaats geen grafmonumenten die onderhouden moeten worden. De structurele kosten voor een gemeente nemen daardoor aanzienlijk af.' Veel gemeenten zijn bezig met natuurherstel en -behoud, met het oog op meer ecologische ontwikkelingen en vanuit klimaatambities. Een natuurbegraafplaats past daar goed bij.

Ook het gebruik van natuurlijke materialen is een kenmerk van natuurbegraven. Van den

Bosch: 'Een traditionele grafkist wordt gemaakt van bewerkt hout of spaanplaat. Ook de kleding van de overledene is niet gemaakt van natuurlijke materialen. Bij natuurbegraven zijn er eisen vastgesteld. Zo mag een overledene alleen kleding aan van natuurlijke stoffen, wordt deze begraven in een speciale kist of zak en mogen er geen sieraden worden gedragen. Daardoor komen er veel minder stoffen in de bodem.'

Gebruik aanwezige natuur

Bij de inrichting van een natuurbegraafplaats maakt KYBYS een ontwerp volgens het principe van natuurvolgend ontwerpen. Daarbij kijken we goed naar de locatie en maken we gebruik van de structuren in het landschap, zoals hoogteverschillen en aanwezige groenstructuren. Daardoor sluit de begraafplaats aan op de bestaande structuur en inheemse oorsprong en blijft deze uitstraling behouden. 'De beeldkwaliteit is daarbij heel belangrijk', zegt Van den Bosch. 'Je moet zo min mogelijk aanleggen, maar gebruikmaken van wat er al op een terrein aanwezig is.'

Een mooi voorbeeld is de begraafplaats in Oosterbeek in de gemeente Renkum. Hier wordt akkerland omgetoverd in een natuurbegraafplaats. De bestaande natuur blijft intact en wordt uitgebreid met een wandelroute, bankjes van natuurlijke materialen en beplanting. 'Dat is een redelijk unieke situatie', legt Van den Bosch uit. 'Het gaat

hier om een stuk grond dat eerst een andere bestemming had en die grond bleek ook nog eens geschikt te zijn. De ligging is prachtig, naast de bestaande begraafplaats in de bossen. Dat geluk hebben de meeste gemeenten niet. We kijken dan eerder naar bestaande begraafplaatsen.'

Waar liggen de graven?

Hoe mooi natuurbegraven ook is, er kleven ook nadelen aan. Het grootste nadeel is dat lastig te bepalen valt waar een graf zich precies bevindt; er is immers meestal geen grafmonument aanwezig. Van den Bosch: 'Daar hebben we een praktische oplossing voor. Bij het graven van een graf leggen we de gps-coördinaten vast. Dat is de enige manier om zeker te weten dat een graf altijd terug te vinden is.' Op een natuurbegraafplaats zijn geen afgebakende plekken ingericht; nabestaanden kunnen zelf een locatie kiezen, bijvoorbeeld bij een mooie boom of in de zon. 'Dat is weer een groot voordeel: er is veel vrijheid om een prachtig plaatsje voor een geliefde te vinden. En dat in alle rust, midden in de natuur op een terrein waar je ook een prachtige wandeling kunt maken.'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!